
Drugost kao identitet

Gabrielle JACQUET

Sveučilište u Vilniusu

Izvorni znanstveni rad.
Prihvaćen za tisak 29. 6. 2016.

Ništa nova pod Suncem.

O romanu *Mjesečev utjecaj* Georges Simenona

Znamo koliku je važnost Simenon pridavao “malim ljudima”, kako ih naziva, ženama i putovanjima. Više nije upitno njegovo umijeće opisivanja onih koji privlače njegov pogled. Tu je, naravno, njegovo sirovo opažanje, njegova intuitivna inteligencija, izravan pristup koji brani u intervjuima, rado prokazujući artificijelnost intelektualnijeg proučavanja. Tu je i njegov interes za drugoga, za njegove mane, i siguran talent za ukorjenjivanje svojih likova kako u neobične, tako i u obične situacije. A povrh svega, i to je ono što će nas zanimati u ovome članku, tu je stalna potreba za definiranjem drugoga kao dvojnika sebe, ili čak, za razumijevanjem drugoga kao *ja* u otklonu.

Začudo, radnja romana koji nas ovdje zanima ne odvija se pod maglovitom kišom ni pod niskim nebom Belgije. Zrak je suh, vrućina nenasna: afrička. Nalazimo se u 1931, Georges Simenon ima 28 godina i više od 200 romana za sobom – jedne prevedene, druge adaptirane za film¹ – i, osim toga, već i brojne manije. Ništa ne smije omesti njegovu svakodnevnu i uvijek samačku šetnju, štoviše itinerar. A u zoru tridesetih godina plakati kolonijalističke propagande bujaju po zidovima brojnih gradova, ali si prisvajaju i novinske stupce, najavljujući kolonijalnu izložbu u mjesecu studenom.² Također, “te ga [Simenona] godine [1931] hvata želja za putovanjem u Afriku” (Dumont 2003, str. 149). Pod pokroviteljstvom tjednika *Voilà* i novina *Paris soir*, prelazi kontinent s istoka na zapad i otkriva Egipat, belgijski Kongo³, luku Matadi, Libreville i Conakry, da bi se na kraju vratio u Bordeaux. Iz tog će putovanja nastati roman *Mje-*

sečev utjecaj (*Le Coup de lune*), napisan u proljeće 1933.

Mjesečev utjecaj priča je o Josephu Timaru, mlađiću iz dobre, u najmanju ruku tipične, obitelji, koji, spreman na nove pustolovine i s idealiziranom slikom kolonija, odlazi raditi u Libreville. Njegov ujak, utjecajni zastupnik i budući senator, našao mu je mjesto u poduzeću za iskorištavanje šuma. Tek što je stupio nogom na uzavrelo tlo, Timar otkriva da je Afrika daleko od onoga čemu se nadao: nenasno sunce, svakodnevno maltretiranje crnaca, vlaga *urbi et orbi* i beskorisne javne službe. Još gore, posao kojim su ga mamili u Europi ne postoji. Čekajući da mu se stvari razbistre, Timar boravi u jedinom hotelu u Librevilleu gdje ga zavodi gazdarica skladnih oblina: Adèle.⁴ Iskorištavajući naivnost svog mladog stanara, Adèle ne gubi vrijeme i uvlači Timara u mutan posao: zajedno otkupljuju koncesiju na rijeci, što je za Adèle prilika iz snova da poveća svoj kapital i natovari Timaru na leđa zločin koji je počinila nad svojim slugom.

U svome sjajnom članku “Georges Simenon i Afrika”, G.-H. Dumont⁵ nabraja i komentira *kolonijalna* djela pisca iz Liègea, prave “protuotrove za mnogu kolonijalnu književnost od prije Drugog svjetskog rata, [...] među ostalim obilježene željom za antiegotizmom” (Dumont 2003, str. 149). Mi ćemo nastaviti njegovu analizu, pokazujući kako liješki pisac posred-

---

¹ Posebice krasnu Renoirovu ekranizaciju *La Nuit du carrefour* (*Noć na raskrižju*) iz 1932.

² O tom pitanju naročito se vrijedi savjetovati s djelom Catherine Hodeir i Michela Pierrea o Kolonijalnoj izložbi (1931).

³ Neovisna država Kongo 15. studenog 1908. postaje belgijska kolonija. Tijekom svojih ekspedicija (1875–1879) istraživač Stanley, u službi belgijskog kralja Leopolda II. prisvaja lijevu obalu Konga uz pomoć sporazuma zaključenih s lokalnim poglavcima. Leopold II. tijekom berlinske konferencije na kojoj su si europske sile razdijelile Afriku, Kongo upisuje pod svoje osobno vlasništvo.

---

⁴ S tim u vezi postoji i anegdota: gazdarica hotela u Librevilleu koju je upoznao Simenon prepoznala se u liku Adèle, što je Simenonu priskrbilo sudski proces: “ono što mi nije mogla oprostiti, a bilo je istina, jest to da je spavala s gotovo svim bijelcima u Librevilleu, uključujući suce koji su nam trebali suditi. Također mi je zamjerala što sam otkrio da je pod svojom crnom haljinom posve gola. Bio sam siguran u to, vidio sam je,” Simenon, o nastanku djela, navedeno u *Point-virgule*, Presses de la Cité, 1979, str. 119 (Gomez-Géraud i Antoine 2001, str. 177).

⁵ Georges-Henri Dumont, belgijski pisac i povjesničar, bio je član Kraljevske akademije za francuski jezik i književnosti, glavni tajnik nekoliko ministara francuske kulture, konzervator u Kraljevskom muzeju umjetnosti i povijesti i predsjednik Nacionalnog fonda za književnost.

stvom privremenog ljubavnog para prokazuje kolonijalnu propagandu tridesetih godina.⁶ Ipak, Sime-nonov adut nije u intrigi, usudili bismo se reći prilično mršavoj. *Mjesečev utjecaj* nije priča o bijeloj hotelijerki koja hladnokrvno ubija svog slugu na nekoliko metara od hotela i koja iskorištava naivnost mladog idealista da bi rasteretila krivnje. Sama dinamika pripovijesti, njen dijalektički trovremenski ritam, ono su što uvlači čitatelja u tijelo kolona, zatim u utrobu crnca ne bi li ga ubacilo ravno u središte sudskog procesa, prisiljavajući ga da izabere onoga koji zaslužuje biti spašen, što roman pretvara u antikolonijalističku polemiku.

PRVA FAZA – PROMATranJE

Joseph Timar iskrcava se u Africi, pomalo čudan, pomalo stidljiv, okružen baobabima i svojom impozantnom prtljagom. Opis koji nam daje Simenon u najmanju je ruku sažet. Glavni lik predstavljen je metonimijski, svojim društvenim i obiteljskim korijenima.⁷ Njegovo civilizirano ophođenje govori, čudi i nasmijava sve koje susreće: prvo gazdaricu hotela Adèle, “tu ženu u haljini od crne svile koja mu se smiješila, ujedno vrlo blagim i vrlo ironičnim osmijehom”, zatim kolone: “[komesara koji] ga je gledao otprilike jednako kao Adèle. S mješavinom čuđenja, znatiželje, čak i zrcem nježnosti” i konačno domoroce: “Njegove manire dobro odgojenog mladića nasmijavale su čak i poslugu koja ga je služila za stolom” (Simenon 2003, str. 8). Uporno ga svi promatraju znatiželjno i daju mu posebno mjesto. Preveliki novajlija da bi glumio kolona, previše ceremonijalan da bi se stopio s okolinom, Timar se doima poput usamljenog elementa prema međuovisnom i destruktivnom paru koji mu je nasuprot: kolonima i koloniziranoj Africi. “Ponešto suvišan”, Timar se distancira. Zadovoljava se proučavanjem onoga što ga okružuje: sela, bara hotela Central, javnih službi, sadističkih hobija kolona. I, začudo, taj novi krajolik, na tri tjedna udaljenosti brodom od La Rochelle, nudi mu, prije bi se reklo, poznat nego egzotičan pogled:⁸

⁶ Jacques Lecarme, u svome članku o Simenonu, ističe osam njegovih kolonijalnih romana: *Mjesečev utjecaj* (*Le coup de lune*, 1933), *450 u hladu* (*450 à l'ombre*, 1936) i *Bijelac s naočalama* (*Le blanc à lunettes*, 1937) čine afrički ciklus, kojemu se po Lecarmeu može dodati i *Najstariji sin Ferchauxovih* (*L'ainé des Ferchaux*, 1947) koji se seli iz Normandije u Panamu, ali priziva stvarnu epizodu kolonizacije na rijeci Ubangi, *Crnačka četvrt* (*Quartier nègre*, 1935), *Duga plovidba* (*Long cours*, 1936), *Banana turist* (*Touriste de bananes*, 1938), *Slijepi putnik* (*Le passager clandestin*, 1947); u “Les romans coloniaux de Georges Simenon”, *Textyles* [na internetu] 6 | 1989, stavljeno na internet 5. listopada 2012, konzultirano 27. lipnja 2013. URL: <http://textyles.revues.org/1770>.

⁷ “Niste li vi, slučajno, rođak zastupnika Timara?” (str. 24); ili s Adèle: “Vrlo ste bliski sa svojim ujakom?” (str.65); “G. Joseph Timar, mladić iz vrsne obitelji” (str. 54).

⁸ “Svi su bili susjedi! Timar, iz La Rochelle, mogao ih je posjetiti u nekoliko sati. I bili su okupljeni ovdje, šaćica njih, na uskom pojasu raskršene zemlje na granici s ekvatorijalnom šumom” (str. 56–57).

Vani, čim je ponovno ugledao more glatko kao jezerce, pronašao je sliku koja ga je proganjala ujutro, kartu Francuske, posve malene Francuske kako sjedi na obali oceana, poznatu kartu, s rijekama, departmanima kojima je raspored znao napamet, gradovima. Guverner je bio iz Le Havrea, njegova žena iz Cognaca, neki drvosječa je dolazio iz Limogesa, drugi iz Poitiersa, a Bouilloux je bio rođen u Morvanu. Svi su bili susjedi! (Simenon 2003, str. 56–67)

Libreville je dakle grad-zrcalo. Ali ne samo to: i grad uspomena. U tom blizanačkom svemiru, Timar brže-bolje prihvaća neko mjesto, neku ulogu koja mu se lijepi za kožu: ulogu mladića u potrazi za zaštitničkim okruženjem i majčinskom brigom. I preoblikuje uloge prema tom novom pogledu: Adèle ga podsjeća na školsku učiteljicu, ujedno autoritativnu i nježnu⁹, muške figure postaju autoritativne figure, a on sam se osjeća “kao dijete koje cvili bez razloga, ili radije zato što se osjeća nesretnim, nesretnim zbog svega, ali ni zbog čega posebno” (Simenon 2003, str. 62).

Taj intimniji, bliži odnos s okolinom naviješta drugo vrijeme, tijekom kojega će Timar hraniti kolonijalnu dinamiku i poistovjetiti se s onima koji su dosad činili samo dio kulisa.

DRUGA FAZA – VRIJEME KOLONA

Timar kao satelit skenira okolicu i malo-pomalo odustaje od svojih kolonskih snova. Razočaran onime što otkriva, iscrpljen vrućinom, odlučuje “pustiti slučaju na volju i prihvatiti događaje onako kako dolaze” (str. 64). Kadli, upravo kad Timar ne očekuje više ništa od kolonijalnog mravinjaka, eto obrata situacije, on ga izvlači iz mulja u kojemu je zapeo. Adèle, koja se nastoji riješiti krivnje za ubojstvo koje je počinila i osigurati svoje financije, predlaže Timaru posao: preuzimanje koncesije uz rijeku. Ona donosi novac, on uz pomoć ujaka postaje jamac. Ta osjetljiva trgovina ipak osigurava Timaru mjesto u Adèleinu životu i uvlači ga izravno u svijet kolonijalnih šešira. Timar je spreman prihvatiti taj rizik.

Novi savez ponovno pokreće ples i izbor partnera. Sada Timar čini par s Adèle i stavlja se u rang kolona, ovaj put izolirajući Afriku. Približimo se na tren tom novom duu. Timar i Adèle se upoznaju i zbližavaju. Brz ritam umnaža elipse i sakriva željena objašnjenja, ali lako uviđamo da je Adèle jedino stalo do Timarove društvene uloge. Opis kostima i usvojenih ponašanja svjedoči, kao i tolike didaskalije, o tome da je riječ o golemoj mizansceni.

Naime, Timarov se pogled usredotočuje s gotovo manijakalnom pažnjom na Adèleinu opravu: haljinu od crne svile. Sporedni element poprima pretjeranu

⁹ Pogled koji ponovno susrećemo u *Pismu majci* (*Lettre à ma mère*, 1999).

važnost i osigurava sve ostalo: “neobičan Adèlein glas, čas mukao, čas kreštav kao jeftina muzika” (str. 67), njeno prevrtljivo ponašanje koje mu izaziva tjeskobu, ili čak i zločin koji je skrivila. Uostalom, samo ta haljina, neprestano opisivana i spominjana, materijalizira njihovu vezu, a ne njihovi odnosi – Timar priznaje da je slabo sluša – niti bilo kakvo povjerenje – Adèle iskorištava naivnost svoga ljubavnika.

Jednako tako, jako je primjetna postupna metamorfoza glavnoga lika, koji poprima osobine kolona.

Timar je usvojio nepromjenjiv stav. Namjestio bi uzvišen, ironičan osmijeh, ustao se i uzeo svoju kacigu [...]. Odlazio bi, veoma dostojanstven, pazio na svoj hod dok je mislio da je sugovorniku na vidiku, ne bi li odao dojam nekoga tko zna što radi. (Simenon 2003, str. 82)

Mladi novajlija sam sebe izenađuje oponašajući autoritativan ton, isti onaj koji je smatrao zastrašujućim:

Timar sjedne prešavši si rukom preko čela, stavi laktove na stol.

– Viski, Adèle!

I to ga pogodilo, jer je to bio prvi put da ju je tako zazvao u sobi za kavu, glasno, i istim tonom, jednako prirodno kao drvosječe ili bilježnikov činovnik. (Simenon 2003, str. 78)

Promjena je brza, identifikacija potpuna, a opet nova podjela uloga traje samo neko vrijeme. Onaj koji je želio posjedovati Afriku želi posjedovati ženu, ali Adèle se ne da uhvatiti. Ostavljeni Timar, kome je samoća nepodnošljiva, okrenut će se elementu koji mu preostaje: Africi. Odnos s njom pokazat će se poštenijim, nježnijim, i na neki način više suradničkim.

TREĆA FAZA – NJEŽNOST PREMA AFRICI

Timar polazi u potragu za gazdaricom i upušta se u pustolovinu na rijeci, u pratnji domorodaca. Likovi, poslagani u pirogu, čine zatvoreni krug pod otvorenim nebom, ali nema nikakve tjeskobe. Upravo suprotno, istraživanje je opisano s lijepim stankama sazdanim od vode, pjesme i pokreta u krošnjama stabala. I dok se Timar i domoroci pripitomljuju, Adèle i njezin svijet kolona dolaze do mjesta usamljenog kraja.¹⁰ Tako se neprimjetno oblikuje nova podjela uloga.

Umjesto nemira i usamljenosti koje je poticala fuzijska veza Timara i Adèle, Afrika nudi prostor, spokoj i slobodu. Dinamika što se uvlači među likove posve je drugačija, i kao uvijek kod Simenona, izražena je pogledom: “Timar se pitao osuđuju li ga, imaju li ikakvu predodžbu o njemu osim predrasude.”

¹⁰ Od tog trenutka i do konačnog procesa, udaljenost – zemljopisna, kao i emotivna – između nje i Timara će se povećati.

Kadar-protukadar, nitko ne osuđuje. Kao prava čarobna lozinka, taj uvjet otvara put prema nečemu sasvim drugačijem: Timar tada počinje promatrati Afriku, ne kao kukca kojega se secira, nego s novom dubinom, koja svaki brzopleti sud zamjenjuje pokušajem razumijevanja.

On je naprimjer po prvi put gledao crnce s nečim većim od znatiželje usmjerene na tetovaže ili radije na istinske kožne skulpture, na srebrno prstenje koje su neki nosili u ušima, na glinenu lulu koju je netko ugurao u svoju kovčavu kosu.

U opisu koji teži biti objektivniji poštovanje se nazire oko jednostavnog pojašnjenja: “ili radije na istinske kožne skulpture.” Ne samo tetovaže, već “skulpture”, pojašnjenje koje sa sobom nosi nijansu i poštovanje koje bi previše uobičajena “tetovaža” izbrisala. Levinas, u *Ethique et infini (Etika i beskonačno)*, s mnogo fineze razlikuje ta dva pogleda: “Kad vidite nos, oči, čelo, bradu, i kad ih možete opisati, tada se okrećete prema drugome kao prema objektu. Najbolji način susreta s drugim jest ne zapaziti mu ni boju očiju” (Levinas 1982). Tome objektivacijskom pogledu kolona, koji gleda svisoka i opredmećuje, ovdje nije mjesto. Ujedno nježan i znatiželjan pogled koji se pojavljuje već u nekoliko prethodnih redaka potvrđuje se u odlomku koji slijedi:

Gledao ih je, kao ljude, pokušavajući shvatiti njihove ljudske živote, i učinili su mu se veoma jednostavnim, možda zahvaljujući šumi, pirogi, struji, koja ih je nosila kao što je stoljećima prema moru vodila iste piroge. (Simenon 2003, str. 135)

Iz odnosa se rađa suučesništvo. Opis se tada na trenutak zaustavlja, kao kamera koja se udaljava i daje mjestu glasu u *offiu*, ta udaljenost omogućava pripovjedaču refleksiju koja prokazuje nesklad i licemjerje kolonijalne dinamike:

Bilo je to mnogo jednostavnije od, na primjer, odjevenih crnaca iz Librevillea, ili od posluge poput Thomasa. [...]

Na nekoj fotografiji, prizor bi sigurno ispao živopisan, i Timar je mogao zamisliti usklrike svoje sestre i njenih prijateljica, sveznajuće osmijehe prijatelja.¹¹ Ali nije bilo živopisno! Bilo je prirodno, umirujuće. Timar je zbog toga zaboravio misliti na sebe, misliti uopće. Snimao je slike, osjete, mirise, zvukove. (Simenon 2003, str. 135)

Daleko od teorija, Timara zanosi atmosfera koju ne poznaje, ali je prepoznaje kao skladnu. Pjesma, veslanje, priroda i lica si odgovaraju: “U njemu je

¹¹ Simenon je, čini se, od djetinjstva alergičan na licemjerje: “Shvatio sam da su moji roditelji, moji stričevi, moje tete, živjeli u stalnoj laži. Sve što su nam roditelji pokazivali, ljubav, ugled, sve je to bilo posve lažno. Ličnosti se lakiralo kao reklamne znakove. Srdila me ta maskerada. Čim sam počeo pisati, bilo je to zato da pokušam stvoriti prave ličnosti, to jest da bih im skinuo tu fasadu koju sam doživio u svom djetinjstvu...” (Bertrand 1994, str. 182).

bilo viška nježnosti, bez točnog objekta, i činilo mu se da je posve blizu toga da shvati afričku zemlju koja je do sada u njemu izazivala samo nezdrav zanos.” I taj će mu intuitivni susret omogućiti da rastoči glavne stereotipe o “crncima” koje je proizvodila kolonijalna propaganda.

“Crnci su velika djeca, treba ih obrazovati”, poručuju kolonijalni plakati. A ovdje se usmjerava Timara, a ne domoroce. Bilo da se radi o itineraru, o ponašanju koje valja usvojiti ili čak o prehrani, posve se prepušta Afrikancima:

Timara, koji je bio sam s njima i nije mogao s njima razgovarati, nije bilo strah, nije osjećao ni tračka bojazni. Naprotiv! Osjećao je da su ga svi prihvatili pod svoju zaštitu, da postupaju s njime kao s djetetom koje im je povjereno. U vodi do koljena ili do pojasa, škropili bi si cijelo tijelo, uzimali gutljaj vode u usta, grgljali i izbacivali. Timar je također želio uživati u dodiru sa svježom vodom. Ustao je, ali onaj isti čovjek pokvarenih zuba koji je bio pjevao nasluti njegovu zamisao, zatrese glavom: – Ne dobro bijeli! To nije bilo dobro za bijelce! Zašto? Timar nije imao pojma, ali vjerovao mu je. (Simenon 2003, str. 136–137)

“Crnci su kanibali.” U kratkom pojašnjenju, autor navodi prehranu domorodaca koja se, mada različita od bjelačke, ipak ni po čemu ne ističe: “I, kad mu je crnac rekao da jede, pojeo je sadržaj konzerve paštete. Crnci su se zadovoljili grickanjem manioke i banana” (Simenon 2003, str. 137).

“Crnci su slični majmunima,” naposljetku. Ovdje nema tjelesnog opisa koji bi uspoređivao čovjeka sa životinjom, ali je tu još jedna brza konstatacija koja ima isti smisao:

Šuma je bila mračna. Samo su jedanput muškarci načulili uši, nagnuli se smiješeći se, i kad ih je Timar upitno pogledao, jedan od njih napravi grimasu, grohotom se nasmije i reče: – Makaki! Ne vidimo majmuna. Samo ga čujemo u granama. Odlazimo. (Simenon 2003, str. 137)

Timar gleda ljude, ne vidi majmuna. Zaključak je za čitatelja jednostavan: majmuni i domoroci lako se raspoznaju, čak i u mračnoj šumi. Prava hrabrost! Dapače, Simenon sjajno povezuje bijelce s crncima s pomoću dječje igre, u kojoj su se sigurno okušali mnogi, “igrice koja se sastoji od pronalaženja sličnosti između njih [crnaca] i ljudi koje je poznao u Europi”. Nema tu moraliziranja ni teorije naširoko i nadugačko. Provokacija nije zločesta, ali je ipak kristalno jasna. Njome završava opis i vraćamo se okosnici: “Zatim su s Francuske njegove misli skočile na Libreville, na guvernera, na inspektora, na Bouillouxa i na Adèle. Čarolija je na dulje vrijeme razbijena.” Proces više nije daleko.

Konačno je za ubojstvo koje je počinila Adèle nepravедno optužen i suđen jedan od domorodaca. Timar, usprkos malaričnom napadu, prisustvuje suđenju, prosvjeduje koliko može i dobiva nekoliko udaraca petom u lice. Zatim se u pratnji liječnika vraća u Francusku. Suđenje je u tijeku, a dvije strane su se baš kao pijuni na šahovnici rasporedile na dvije strane dvorane. Timar prati borbu, prelazi s jedne na drugu stranu: ubojitom pogledu Bouillouxa – “mir, ha” – odgovara utješni osmijeh poglavice veslača; Adèleinim oblinama, nerazumljive riječi domorodaca. No Adèleina svilena haljina ne može više sve opravdati. Timar, koji se približio domorocima, s njima se i postovjećuje:

Timar se pridružio jadnom crncu, napola golom tipu koji se gurao u toj gomili, okružen, progonjen, preplavljen njome. I njega su proganjali! Poslali su Bouillouxa da ga sredi! [...] Adèle ga je promatrala. Tužitelj ga je promatrao. [...] Je li u istom času i crnac imao iste reflekse, iste brige? (Simenon 2003, str. 174)

Na rubu živaca, kad na koncu poviče: “Ona je ta [Adèle]! I vi to dobro znate!” (Simenon 2003, str. 175), suprotstavlja se svim govorima vlasti: kolona, Adèle i pravosuđa; i istim se potezom odriče pretvaranja u korist iskrenosti. “Želio sam upoznati čovjeka. Lovio sam čovjeka cijeli svoj život. Da bi ga se upoznalo, nije dovoljno samo čitati novine ili gledati ljude izdaleka: treba biti dio grupe” (Pivot 1981), svjedoči Simenon. I njegov tekst, kao mnogi drugi, ide dalje od propasti tog naivnog čovjeka, on oslikava okrutnosti društva podčinjenog prividu, koje vrlo brzo nadilaze kolonijalnu književnost pretvarajući se u zaista suvremenu temu oko koje gravitiraju sva Simenonova djela.

“Maigret ne želi suditi, nego razumjeti. Poput inkubusa, hrani se biti onih kojima je blizu. I jedino tako jasno vidi” (Lacassin 1975, str. 30). Timar je jednako tako netko tko kopira svoj pogled prema pogledu kolona, zatim crnca, prije no što se odluči za jedan od njih. Ta logika analogije niječe egzotizam i izmišljotinu *Afrike koju valja obrazovati*. Knjiga uostalom završava sljedećom tvrdnjom: “Afrika, to ne postoji” (Simenon 2003, str. 189).

Sa Simenonom se dogodio nesporazum. Govori se o Maigretu, o televiziji, o tom čovjeku s lulom i deset tisuća žena, koji je bio lak na peru. Dok je zapravo sve osjećajnost, rezerva i nijanse. Mathieu Amalric je u jednom nedavnom intervjuu koji je Télérama snimila o njegovoj adaptaciji *Chambre bleue* (2014) rekao da “nije intriga ta na koju se treba usredotočiti, za nju ga je baš briga, nego na male detalje, mirise, geste, zvukove. Simenon je veoma čuvstven pisac” (Couston i Roch 2014).

Simenon je čovjek nevjerojatne energije, to je istina. Energije zbog koje napiše roman u sedam dana, putuje na četiri strane svijeta, ili energije koja ga pri-

siljava da stalno iznova propituje drugoga. Naime, namjera mu je uvijek vidjeti dokle se njegov lik može odvažiti, koje su mu granice, što može izdržati prije no što se raspadne, kao što Timar pada pokošen umorom, vrućinom, naporima, bolešću, ali dobiva na lucidnosti. Ogroman kompromis: maksimum iskrenosti, sve do okrutnosti. Treba li se čuditi tomu da je Gainsbourg prenio taj roman na film?

S francuskoga prevela
Mirna ŠIMAT

BIBLIOGRAFIJA

Assouline, Pierre, 1996. *Simenon. Biographie*. Pariz: Gallimard, biblioteka Folio.

Bertrand, Alain, 1994. *Georges Simenon: de Maigret aux romans de la destinée*. Liège: Éd. du C.E.F.A., Bibliothèque des paralittératures.

Cazenave, Jean, i Leridon, Jean-Luc, 2015. "Entretien. Simenon (1981)". U: *Apostrophes: les grands entretiens*. Ur. Bernard Pivot, Pariz: Éd. Montparnasse.

Couston, Jérémie i Roch, Jean-Baptiste, 2014. "Mathieu Amalric nous raconte pourquoi Simenon". U: *Télérama*, stranica konzultirana 13. veljače 2016, <http://www.telerama.fr/festival-de-cannes/2014/video-mathieu-amalric-simenon,112486.php>.

Dumont, Georges-Henri, 2003. "Georges Simenon et l'Afrique". U: *Bulletin de l'Académie Royale de Langue et de Littérature Françaises de Belgique*, 81, 3-4, , str. 149–158.

Gomez-Géraud, Marie-Christine i Antoine, Philippe, 2001. *Roman et récit de voyage*. U: *Écriture de fiction, Écriture du voyage, Actes du colloque de décembre 1999 à l'Université de Picardie Jules Verne*, Pariz: Presses de l'Université Paris-Sorbonne.

Hodeir, Catherine i Pierre, Michel, 1991. *L'Exposition coloniale de 1931*. Bruxelles: Éd. Complexe.

Lacassin, Francis, 1975. "Maigret ou la clé des cœurs". U: *Magazine Littéraire: Simenon. Un dossier, un entretien, une nouvelle inédite*, 107, str. 30–32.

Lecarme, Jacques, 1989. "Les romans coloniaux de Georges Simenon". *Textyles* [elektronsko izdanje] 6. Stavljeno na internet 5. listopada 2012. Stranica konzultirana 27. lipnja 2013. URL: <http://textyles.revues.org/1770>.

Lévinas, Emmanuel, 1984. *Ethique et infini*. Pariz: Éd. Le Livre de Poche, biblioteka Biblio Essais.

Simenon, Georges, 2003 [1933]. *Le coup de lune*. Paris: Le Livre de poche.

Simenon, Georges, 1999. *Lettre à ma mère*. Pariz: Éd. Presses de la Cité, biblioteka Carnets Omnibus.

SUMMARY

NOTHING NEW UNDER THE SUN. GEORGES SIMENON'S *COUP DE LUNE*

This article aims at studying Simenon's colonial novel *Le Coup de lune* through the question of the gaze. We will study how Simenon gradually brings the main character and those around him closer together. Far from focusing on the differences, the approach chosen by Simenon seems analogous. In fact, the character is defined not by his particular characteristics, but his similarities to others. This refusal of exoticism in a colonial context gives to the text an ideological dimension, reflecting the connection between the characters, but also the link between the text and the collective imagination.

Je est un double provides that the concept of marginality, strangeness, a theme particularly dear Simenon, is not forgotten. It shows constant swerving between the need to be connected to the group and the narcissistic posture that encourages the character to affirm its identity and set himself apart in a colonial environment.

Key words: Simenon, Belgian literature, colonial novel, gaze, exoticism